

KOKKUVÕTE

NRNide 5.töökohtumine ja Amsterdami maaelu foorum

Amsterdamis Hollandis

11.-12.mai 2016

Eestist osalesid Reve Lambur ja Krista Kõiv

LÜHIDALT:

NRNide 5.töökohtumine toimus koos Amsterdami maaelu foorumiga, kus lisaks maaeluvõrgustike esindajatele osales ca 70-80 Hollandi inimest (õpilased, kunstnikud, teadlased jms). Esimese päeva esimene sessioon oli maaeluvõrgustike töökohtumine, millele järgnes kaks maaelu foorumi töögruppide sessiooni. Teine päev algas maaelu foorumi töögrupi sessiooniga, vahel palaks oli teatrietendus „Pigland“ ning seejärel töögruppide sessioon jätkus, kuid eraldi sessioon oli maaeluvõrgustikele.

Kogu ürituse teemaks oli, kuidas siduda põllumajandus ja kultuur, kuidas luua maaelule uuem ja dünaamilisem maine, kuidas kaasata kunstnikke maaelu arengusse, kuidas avalikkusele oma sõnumeid edastada, kuidas ületada lõhe linna ja maa vahel, kuidas ületada lõhe sotsiaalse, kultuurilise jms.

DG Agri esindaja **Matthias Langemeyer**: Kõik programmid on heaks kiidetud, juba tegeletakse esimeste programmide muudatustega. Kuna hetkel on programmi muutmine lubatud vaid kord aastas, siis praegu uurime, kuidas seda süsteemi paindlikumaks muuta. Püüame leida motivatsiooni, kuidas panna maaeluvõrgustikke rohkem aruandlusega tegelema, sest meie tööd hinnatakse üha rohkem erinevate institutsioonide poolt.

Paul Soto (ENRD Kontaktpunkt): Selle ürituse peamine eesmärk on mõelda maaelu arengule hoopis teises võtmes, kui seda seni oleme teinud (RETHINK!).

Hollandi NRN esindaja: Kunstnikel on omadus vaadata probleemidele ja asjaoludele teisest vaatevinklist. Vajame uusi lugusid. Lood on andmed koos hingega!

Paul Soto lõpusõnad:

- Suurim lõhe, mida peame ületama on lõhe poliitikute ja elanike vahel.
- Kuidas teha lastega tööd, kuidas töötada inimestega erineval viisil – saime kuulda paljudest erinevatest meetoditest – peame seda infot jagama
- Lihtsam on alustada kunsti ja kultuuri teemaga altpoolt, mitte ülalt alla – siin on hea väljund LAGid ja kohalikud kunstnikud.

NRNide töökohtumine

- Kohtumise sissejuhatus

Matthias Langemeyer (DG Agri): Kõik programmid on heaks kiidetud, juba tegeletakse esimeste programmide muudatustega. Kuna hetkel on programmi muutmine lubatud vaid kord aastas, siis praegu uurime, kuidas seda süsteemi paindlikumaks muuta. Püüame leida motivatsiooni, kuidas panna maaeluvõrgustikke rohkem aruandlusega tegelema, sest meie tööd hinnatakse üha rohkem erinevate institutsioonide poolt - millega me tegeleme ja kas eesmärged täidame. Kontaktpunkti selle

perioodi kolmas tegevusaasta kestab, juuli keskpaigast hakkab uus tegevusaasta. Arutluse all on hetkel, millised võiksid olla uued teemad, millega uuel tegevusaastal tegeleda.

5.-6.septembril toimub Cork 2.0 konverents Iirimaa – *European Conference on Rural Development* (http://ec.europa.eu/agriculture/events/rural-development-2016_en.htm). Möödub 20 aastat tähelepanuväärsest konverentsist, kui allkirjastati Corki maaelu arengu deklaratsioon. Arutluse alla tulevad ÜPP tulevikuteemad: investeringud toiduahelas, innovatsioon, sotsiaalne kaasatus! Tegemist on esimese selleteemalise infovahetusega maaelu kogukonnaga, kokku 250 osalejat.

Paul Soto (ENRD Kontaktpunkt): Selle ürituse peamine eesmärk on mõelda maaelu arengule hoopis teises võtmes, kui seda seni oleme teinud (RETHINK!). Peaksime eemalduma traditsioonilisest mõtlemisest ja arusaamisest, liikuma rohkem dünaamilisema ja teistsuguse maaelu poole.

Hollandi maaelu arengukava ja kultuuri roll Hollandi maaelu arengus - Jan Hartholt (Hollandi NRN): Asume hetkel 4,5 meetrit allpool merepinda! Oleme päris maapiirkonna lähedal, Amsterdamis äärelinnas. Siin piirkonnas elab 120 erinevat rahvust ning 1960ndatel oli plaan teha sellest piirkonnast aedlinn. Üks selle ürituse teema on pagulased. Hollandis on ühes külas 15 tuhat elanikku ja 16 tuhat pagulast.

Holland ei ole tiheasustusega maa, vaid tühi linn. Hollandis puudub päris maapiirkond, kuid puuduvad ka tõelised linnad. Hollandi rahvaarv on 17 miljonit.

Hollandi põllumajandus:

- Põllumajandusega on seotud 10% töökohtadest ehk kokku 65 000 talunikku, 17% ekspordist ning 56% maast on põllumajanduslikus kasutuses.
- Tugevused: kõrge tootlikkus, hariduse tase, infrastruktuur ja asukoht.
- Väljakutsed: maailmaturg on õrn; innovatsioon ja jätkusuutlikkus; ÜPP reform, vananevad talunikud.
- 2/3 põllumajanduse lisandväärtusest lisatakse linnas – turud, pangad, IKT, teadlased jne...
- Keskkond: üle 50% MAKist keskkonnmeetmetele - looduslik mitmekesisus, sõnnikumajandus, veekvaliteet, maastik

Agri-kultuur: suured festivalid maapiirkonnas.

Paradoks: linnastunud ühiskonnas huvi maapiirkonna, tootmise ja toidukvaliteedi vastu suureneb.

Kunstnikel on omadus vaadata probleemidele ja asjaoludele teisest vaatevinklist. Vajame uusi lugusid. Lood on andmed koos hingega!

Peame omavahel paremini suutma siduda sotsiaalsed aspektid, majanduse ja kultuuri. Ühine platvorm selleks on võrgustumine, jagamine, entusiasm ja huvi maaelu vastu. Omavahel tuleb kokku viia kunstnikud, teadlased ja poliitikategijad.

- **Kohtumise eesmärkide tutvustus - Edina Ocsko ja Ed Thorpe, ENRD Kontaktpunkt**

Kohtumise eesmärk: Kuidas kasutada kultuuri ja kunsti sihtrühma kaasamisel ning kommunikatsioonil? Erinevate gruppide ühendamine; kuidas oma sõnumeid edastada; tuua kokku erinevaid kogukondi; kaasata noori inimesi; turistide kohale meelitamine.

- **Näide: Soome MAKi 2014-2020 kommunikatsiooni kampaania: Uuenda maapiirkonda**
(Update your countryside) - Soome NRN

Soomel on MAK teavitajate võrgustik üle kogu maa - igas regionaalses üksuses on üks kommunikatsiooni inimene, lisaks on kaasatud professionaalseid teavitajaid. Ürituste korraldamine toimus nii regionaalselt kui ka üleriigiliselt, kampaania jaoks oli veebileht, korraldati fotovõistlus sotsiaalmeedias, reklaam TV-s, raadios ja FB-s.

Oma kampaanias kasutas Soome eredaid ja modernseid värve. Maamessil kasutati *green screeni*, et teha huvitavaid pilte maaelust.

PRAEGU: Sel aastal keskendutakse ettevõtlusele, kasutades osaliselt samu elemente. Peamine on selge ja arusaadav sõnum. Videod ja lood. Koostöö TV programmiga. On aktiivsed sotsiaalmeedias. Samas ei unusta ka tavapärase meediat – kohalikud lehed jms.

Kontaktipunkti ajakirjas „Rural Connections“ on 4-leheline jutt soome näite kohta (sügis 2015) - http://www.maainfo.ee/index.php?article_id=5332&page=3265&action=article&

Kuidas te hindasite? Vaatasime, kui palju oli teavitusi ja klikke ning saime tagasisidet ka oma teavitajate võrgustikult.

- **Hispaania näited – kuidas muuta maapiirkonda atraktiivsemaks**
 - o Mobiilne teater, mis käis 1930ndatel mööda külasid.
 - o dOCUMENTA
 - o Seminar, kus arutelu toimub lava peal.
 - o Noored ja mittetraditsiooniline muusika.

NRNidele anti Amsterdami maaelu foorumi ajaks alljärgnev ülesanne:

1. Moodustati väikesed grupid ning iga grupp joonistas suure paberi peale puu.
2. Kogu järgneva kahe päeva jooksul ideid ja riputa need puu külge:
 - 1) Ideed, mis on inspireerivad - LINNUD
 - 2) Ideed, mis ei ole ainult inspireerivad, aga mida soovid ka tulevikus rakendada – LEHT, (nt seminar lava peal)
 - 3) Ideed, mida juba tead ja mida juba praegu teed – ÕUN

- **Interaktiivsed innovatsioonid EIP-AGRI all** - Margarida Ambar, EIP-AGRI Teeninduspunkt ja Sirpa Karjalainen, DG Agri

Väga raske on EIP-AGRI OP-gruppe tööle saada. 4.-5. oktoobril toimub EIP-AGRI seminar Budapestis, kus peamine sihtrühm on NRNid. Oodatakse ideid, milliseid teemasid võiks käsitleda edaspidi ning ehk tekivad NRNide vahel temaatilised klastrid. Kuni 25.maini oodatakse Budapesti ürituse kohta ideid.

- **ENRD ja NRNide üritused:**

Järgmised maaeluvõrgustike toimub 8.-9.novembril Slovakkias.

Eelkõige korraldusasutustele suunatud üritused:

- 1.juunil 2016 ENRD seminar (Workshop) - Meede 16 „Koostöö“ (innovatsioon) Brüsselis Belgias
- 14.juunil ENRD seminar „Leader/CLLD koostöö“ Brüsselis Belgias

Temaatilised sündmused, kus soovitakse leida häid näiteid ning ideid, kuidas muuta MAKide rakendamine paremaks:

- 26.05 Seminar „Nutikad ja konkurentsivõimelised maapiirkonnad), sh eesti näide
- 1.juulil rohemajanduse teemaline seminar

Maaeluvõrgustike teated:

- Prantsusmaa NRN: 29.juunil on Versailles prantsuse keeles (vbl tuleb ka tõlge) seminar „Rural areas in transition... „– esimene suur üritus, kus kõik Prantsusmaa piirkondlikud MAKid on kaasatud.
- Iirimaa NRN: 14.okt konverents
- Šotimaa NRN: oktoobri alguses Šotimaa Maapäev (Rural Parliament)
- Belgia – Valloonia: 23.juuni – sotsiaalne metsandus ja põllumajandus (*Social forestry and farming*)
- Kreeka NRN: septembri lõpus esimene NRN kohtumine, teine päev on innovatsiooni teemal.

Amsterdami maaelu foorum

- **Agro-ökoloogiliste ja sotsiaalsete lõhede ületamine (*Bridging divides*)** - Erik Mathijs, Leuveni Ülikooli põllumajandusteaduste professor

Tuleb ületada lõhe sotsiaalse, ökoloogilise ja kultuurise vahel.

Mullid, mis on nendest lõhedest tekitatud: sissetuleku mull, fiskaalne mull, tehnoloogiline mull, tarbimismull, valitsusmull, juhtimismull (pluarism), omaniku mull (loob struktuure, mis ei aita ressursse hästi kasutada).

Ökoloogilise lõhe moodustavad:

- Lõhe linna ja maa vahel, mis on tingitud toitainete ringlusest – me ei sulge seda ringi, st me ei anna loodusele midagi tagasi. Lämmastik – inimese väljaheide läheb peamiselt merre. Lämmastikuga seondult on palju leket, st ei toimu ringlus.
- Väetiste importimine üle mere, mis saastab õhku, vett ja mulda.
- Lõhe olemasoleva biomassi vahel, mis on mullastiku viljakuse alus.
- Ressursside degradeerumine ja jätkusuutlikku saagikuse reegli rikkumine.

Ökoloogilised parandused:

- Muuta sojatootmine jätkusuutlikumaks
- Muuta loomakasvatus „jätkusuutlikumaks“
- Sõnniku taaskasutus
- Öko-tõhusus
- Rohkem vähemaga, aga see on vaid üks osa lahendusest.

Ökoloogilise taasühendamise koostisosad:

- Hinnasignaalid õigeks: kasutada loomade jaoks kohalikku sööta, tarbida toitu, mis saastab keskkonda vähem (nt väiksema koguse liha tarbimine on kasulik nii inimesele endale kui ka kogu ühiskonnale)
- Tõhusus
- Põhimõte: Vähem on rohkem

Sotsiaalse lõhe koostisosad:

- Maa, looduse, tööjõu ja toidu tarbimine on viinud palkade ja toiduhindade langemiseni
- Vaesust eksisteerib üha rohkem (vähem võimalust tarbida tervislikku toitu)
- Turul põhinevad tegevused tõrjuvad eemale sotsiaalsed mehhanismid (jagamine, vastastikkus, ümberjagamine).

Taasühendamine sotsiaalses baasis:

- Hüvede osaline sissetoomine:
 - o Maa uutele omanikele andmine (kogukondlik tegevus)
 - o Seemned, looduslik mitmekesisus
 - o Teadmised
- Sotsiaalne innovatsioon
 - o Tootja ja tarbija ühislooming ja riskide jagamine (kogukonna toetatud põllumajandus)
 - o Eriline tähelepanu vaestele, et neil oleks ligipääs tervislikule toidule.

Hingeline ja kultuuriline lõhe:

- Inimesed on loodusest ja ka üksteisest eemaldunud

Koostisosad:

- Linnaline põllumajandus
- Loodusega sidumine
- Toidu kirjaoskus – slow food jne
- Äärelinnalised toidukeskused ja võrgustikud

Teadlikkus (mida ma kogen?), käitumine (mida ma teen?), kultuur (mida MEIE kogeme?), süsteemid (mida ME teeme?)

Kokkuvõtlik mõte: Kuidas kultuur ja kunst aitavad meil leida neid lõhesid, et peita neid parandusi ületamiseks neid lõhesid. (Inglise keeles: *How can culture and art help us to EXPOSE the divides to FALSIFY the fixes to BRIDGE these divides? to FACILITATE reconnection and inner transition*).

- **Esimene töögruppide sessioon**

Talupidajate ühendused ja elanike algatused looduse säilitamiseks: näited, kuidas talunikud ja elanikud saavad koostööd teha looduse säilitamisel

Näide 1 – Hollandi tootjate ühendused ja põllumajanduslik-keskkondlikud tegevuskavad

40 talunike gruppi, kes esindavad ca 10 000 talunikku. Iga grupp saab toetust. Grupi ja taluniku vahel on leping. Viis gruppi on paigas, et näidata valitsusele, et ollakse selliseks tegevuseks valmis. Liitumine grupiga on taluniku jaoks vabatahtlik.

Praeguseks on tehtud:

- Hästi toimiv IT süsteem, mis võimaldab iga taluniku tegevust registreerida. Sellel registrile on ligipääs ka valitsusel.
- On olemas maakasutamise tegevused 2016.a kohta
- 45 otsust 40 ühenduse kohta
- 48 miljoni euro osas lepinguid
- jm

Meie soov on saada tulemusi, seega toimub pidev hindamine, teadmiste arendamine ja seire.

Tegemist uue süsteemiga, tegutseb alates 2016.a 1.januarist:

- Vastutus alates nii madalast tasandist kui võimalik
- Alt-üles
- Toob talunikke rohkem üksteisele lähemale
- Sotsiaalne ühtekuuluvus (coherence)
- Tähis roll on vabatahtlikel, mitte ainult talunikel
- Aitab efektiivsemalt säilitada loodusikku mitmekesisust, sest lähenetakse piirkondlikult.

BoerenNatuur.nl (Talunike loodus) – organisatsioon on loodud ja tasustatud talunike poolt.

Organisatsiooni ülesanneteks on suhelda valitsusasutustega, teadmiste arendamine, andmete juhtimine, ICT süsteemide korrashoid ja arendamine, teavitus jne...

Teine ettekanne – luhtade kuningas (*KING OF THE MEADOWS*)

Miks me seda teeme? Tootlik põllumajandus hakkab üle võtma looduslikku põllumajandust, mille tulemusena väheneb lindude hulk. *Meadow bird* on alates 2011.a novembrist Hollandi rahvuslind. 2018.a Euroopa roheline pealinna tiitlile kandideerivad Hollandi kaks linna. Kultuuripealinn 2018 on Leeuwarden (Holland).

Elanike algatus koos ristsektoraalse lähenemisega:

- Teadmised: põllumajandustootlikkusele suunatud maastik vs põllumajanduskultuuriline maastik (siin jääb rohkem linnupoegi elama, väheneb lämmastiku kasutus).
- Kultuur – plaan hakata korraldama festivale neis piirkondades, kus *meadow bird* reisib.
 - o Magamine maastikul
 - o Seminar maastikul

Arutelu/kommentaariid:

- Esimene näide on ametlik võrgustik, teine näide on mitteametlik võrgustik.
- Hollandis 1 ha maad maksab 15 tuhat eurot. Kui toetuste maksmine lõpetada, siis nad müüvad oma maa maha ja põllumajandustegevus lõpeb.
- Kohalik talunik väidab, et tema pole sellest kuulnud, seega vilets kommunikatsioon.
- Tuleks teha linnainimesele selgeks, kuhu toetused lähevad ja milleks need vajalikud on, kuidas kogu põllumajanduse süsteem on seotud toidu hindadega.

Teised grupid:

- **Külade elavdamine**

Taani näide – külaelanik: „Ärge andke meile seda, mida me tahame, vaid midagi, millele me kunagi pole mõelnudki“. Hoidke ametnikke kontrolli all – nad tahavad kontrollida teid, aga kontrollige teie ka neid. Näide töögrupis: vana mahajäetud hoone tehti külas korda, sellest sai külamaja suunilusega kunstile.

- **Rural Routes**

Kunst ja maaelu areng – kuidas süsteem saaks seda soodustada? Kuidas saaks teha otselengi MAKiga. Samas kunstnikud ise ei taha olla süsteemiga väga seotud. Peame mõtlema kastist välja, et leida võimalusi, kuidas kunst saab panustada maaelu arengusse.

- **Kuidas maaelu arengu programmide temaatikatesse kaasata noori?**

Õpilaste ettekanne, kust tuleb toit ning teine ettekanne „Tere tulemast külasse“.

- **Plenaaris: Toidukabinet - Loovad projektid linna- ja maapiirkonna ühenduste loomisel**

Helen Kranstauber – toidukabineti (Food Cabinet) looja - www.foodcabinet.org. Tegutses aktiivselt ka noorte toiduliikumises, mis töid ühe kartulitootja Amsterdami kesklinna tänavale, et ta saaks jagada kohalikku kartulit, sest kõik ostsid importkartulit. Sarnane kampaania tehti ka maasikatega – kuidas leida kohalikule maasikale kohalik turg.

- ✓ *Food cabinet* on kampaania toode, millela alustati 3 aastat tagasi. Soovivad teha kampaaniat heale toidule. Inimeste kokkuviimine ja võrgustumine. Innovaatilised projektid.

- ✓ Toidu- ja põllumajandusharidus Amsterdavis - toiduhariduse toomine hariduspoliitikasse. Aitame organisatsioonil seda teemat arendada.
- ✓ Toidu turundus – kampaaniad on meie töö oluline osa. Me raiskame 7 miljardit eurot, et turustada liiga magusat, liiga soolast ja liiga rasvast toitu. Tegime vastukampaania – *Big Band Broccoli – break free – Eat broccoli*. Ca 2 miljonit. Tõime brokkolikasvataja Amsterdami tänavatele.
- ✓ Põllumajandus kohtub disainiga – www.agrimeetsdesing.com – platvorm, kus põllumajandus kohtub disainiga. Igal aastal tuuakse osad näited välja Hollandi disaininädalal.

Sietske Klooster – disainer, tegi koostööd piimatootjatega.

Meeldis joonistada ja tehnoloogia. Õppis tööstusdisaini. Töötas välja oma viisi disainimiseks – *hands on design*. Toidutootmine ja toidu tarbimine on omavahel väga seotud. Keskendus piimale, millel on Hollandis pikk traditsioon.

Alustas sellest, et piima kallata ilusast kannust ning talunik ise kallab oma piima. *Milk salon* (www.demelksalon.nl) loodigi eesmärgiga, kus talunik ise valab piima. Loodi oma pood ja piimabaar. Igal nädalal oli viie erineva talu piim müügis. Kunagi ammu olid olemas piimabaarid, kus talunikud said otse oma piima müüa.

Eesmärk ei ole juua palju piima, vaid maitsta erinevaid maitseid. Piima degusteerimised.

Kuidas on degusteerimisel piima iseloomustatud: *Earthy buttery; round and clear; herbal and layered; fresh chalky nutty; friendly balances creaminess*

• Teine töögruppide sessioon

Käisime Kristaga jalgratastega talu külastamas. Oli suurim mahetootja Hollandis (õunad, pirnid jne), kuid siis tahtis elus muutust ning kolis linna äärde. Selleks kirjutas linnapeale äriplaani – idee on selles, et iga klient korjab oma munad ja puuviljad ise, lisaks on olemas talupood ja kohvik. Maad renditakse, kuid samal ajal on õigus sinna maale ehitada. Kui valitsus seda maad tagasi soovib, siis ta peab sinna ehitatud hoone ära ostma. Kokku 8 hektarit. Läheb hästi: moslemid ostavad mune, lisaks on kliendid ka pensionärid ja *urban youngsters*. 248 kana (sest üle selle on juba suurtootja), kes jalutavad ja siblivad puuviljaaias vabalt ringi. Kokku kasvatatakse 25 erinevat puuvilja, sh kiivi ja aprikoos, kõige rohkem õunu ja pirne. Talus lisaks pererahvale tööl 2 inimest (poes ja kohvikus), lisaks hooajatöölised või nädalavahetuste ürituste ajal, sotsiaalne talupidamine (4-7 inimest), vabatahtlikud koolidest. Kompostiga (50 kraadi) saab sooja vee ja sooja majja (põrandaküte). Edasised sammud on tuule- ja päikeseenergia kasutamine, magus mais 1 hektaril, liikuv kanala, muusikaüritused, heakorrastamine, uued vaarikad.

Teised töögrupid:

- **Sotsiaalne kaasamine: pagulased maapiirkonnas**

Kokkuvõte: ühelt pagulaselt uuriti, kas ta sooviks linnas elada – ei soovi. Teine näide oli teatritegija Tšehhist – kunstis me ei tee vahet, kas tegemist on pagulase või kellegi teisega.

- **Agri-KULTUURI tulevik**

Kokkuvõte: kunsti ja põllumajanduse seosed. Oluline on muuta kunst nähtavaks, sageli on kunst väga isiklik.

- **Külade ja linnade jätkusuutlik areng**

Alati alustame lesslist-ist, kuid alati on olemas plus-list, mis viib meid asjale lähemale ☺

- **Kolmas töögruppide sessioon**

- **Tugev linn, tugev maapiirkond**

Näide: ASOM-Programm Hollandis, prof Giep Hagoort

2005.a oli suur lõhe linna ja maa vahel. Linn on väga arrogantne ning talunikud alati kaeblesid viletsa olukorra üle. ASOM-programmi raames:

- korraldati palju erinevaid üritusi: 15 „köögilaua“ kohtumist, 3 seminari, kokku 250 osalejat.
- On loodud *Urban agenda*, kuidas linn ja maa omavahel paremini läbi saaksid.
- Loodi eraldi nõ sekkumisloogika – ASOM-internovation: 1 - tuleb alustada strateegilise motiiviga, mis on oluline....; 2- tuleb muutuda konkreetsemaks ning luua plaan; 3 – ürituste korraldamine; 4 – tuleb leida loovad inimesed on olulised tulemuste saamiseks; 5 – agenda.
- Koostöö: erinevate inimeste kokkuviiimine. Uute ärimudelite koostamine, nt talunike turud jms. Koostöök on rohkem võimalusi kui vaid partnerlus, võrgustikud, platvormid... lisaks saame kasutada erinevaid festivale jms
- *New artistic normal* – ma töotan siin kui kunstnik ja see on normaalne. See on hea võimalus võtta kasutusse tühjana seisvaid hooneid jms.
- Peaks looma Euroopa Agenda linnadele ja maapiirkonnale, kus oleks rohkem tegevusi, mis aiatavad kaasa kunsti ja maaelu arengu ühendamisele.

lirimaa maaeluvõrgustiku näide – maamajandusliku arengu tsoonid (REDZ-projekt)

Tsoonide projekt ehk maamajandusliku arengu tsoonid (*Rural Economic Development Zones ehk REDZ project*) – funktsionaalsed majanduslikud piirkonnad, kus inimesed töötavad ja elavad, mitte ei pendelda ringi.

Esimene REDZ näide: Shannon Arts Development Project. Sai alguse jaanuaris ja lõpeb juulis 2016.a. Shannoni linn loodi kunagi selleks, et teenindada sadamat. Praegu puudub seal avalik ruum. Samas on seal väga elav kunst ja kultuur.

Projekti eesmärk on arendada kohaliku kogukonna võimekust läbi kunsti, kultuuri ja loomingulisuse. Luua võimalused loovatele lahendustele, kunstnikele jt.

Projekti raames:

- 1- Toimus seminar kunstnikega, et leida piirkonna tugevused ja nõrkused.
- 2- kogukonna võimekuse suurendamiseks korraldati rida koolitusi (nt kuidas oma nutitelefoniga videot teha jne) ning arendati välja veebilehed www.shannonvenue.com, www.shannon.ie
- 3- avalik ruum näituste, kokkusaamiste ja koolituste jaoks (taaskasutatud materjalidest jne)
- 4- loovate võimaluste soodustamine
- 5- teadlikkuse tõstmine kunstnikest ja loovusest
- 6- laiemad majanduslikud kasud: kampaania „osta kohalikku“ jne

REDZ projekt on andnu võimaluse kunstnikel midagigi teenida, et nad ei peaks oma kodukohast ära kolima, anda neile võimalus oma piirkonda jääda!

Eelarve 40 000 eurot.

Valloonia maaeluvõrgustiku näide - Leader kunstiprojektid

Kunst on liiga tihti seotud muuseumi või kohaga ning kaugel maapiirkonnast.

Üks Valloonia LAG valib igal aastal 5-6 kunstnikku, kes teevad Leader piirkonna ühte külasse oma kunstitööd. Seejärel toimub seal ürituste nädal „Walk on artist“, kus lisaks jalutuskäigule „kunstigaleriis“ saab kuulata kontserte, näha filme, toimuvad etendused jne.

Näide – suveteater, mis on seotud kohalike teemadega.

John Huige, Holland

Energia üleminek: fossiilsete kütuste vähenemine, selle asemel alternatiivsed energiaallikad (päike, tuul), mis omakorda toob kaasa suurte energiakompaniide lagunemise, selle asemel tekivad väikesed energiaühistud.

Toidu üleminek - tervislik linn, tervislik maapiirkond: tervislik toit, aeglane toit, mahe toit; toit muutub üha poliitilisemaks; anonüümsest tootjast üha rohkem mitteamonüümseks

Ringmajandus: on vajalik, kuid ei ole hetkel elujõuline. Ringlus peaks muutuma väiksemaks ja kohalikumaks, sest muidu me ei ole jätkusuutlikud.

ARUTELU:

- maapiirkonnad peaksid rohkem muutuma linna sarnasteks – mitmekesisemaks, avatumaks. Näidata avalikkusele, et lisaks traditsioonilisele maapiirkonnale on meil ka kaasaegne maapiirkond. Sellele aitab väga kaasa kultuuri kaasamine! Meil oleks vaja üle-euroopalist agendat. Leaderist on saanud igav programm.
- Alati on maapiirkond see, kes peab tegema algatuse, et linnaga koostööd teha. See on vajalik maa jaoks, mitte linna jaoks.
- Me peaks leidma asjad, mis aitavad meil linna ja maa lõhedest üle saada, kunst ja kultuur on üks võimalus.

Teised töögrupid

- Avasta maaelu
- EIP-AGRI: Cross-over food and health
- Ekskursioon ratastega taluniku juurde, kes kolis linna äärde talu pidama

- **Lucas de Man - Monoteatrietendus "Pigland"**

Läbi teatri etendati seakasvatuse rasket olukorda. Seda etendust on tehtud 150 korda hollandi keeles, seekord oli esmakordselt see inglise keeles! Ja kõlas väga hästi ning oli väga veenev.

- **Neljas töögruppide sessioon**

- maaelu väärtused
- EIP-Agri: uued sisenemised põllumajandusse
- Lühikesed tarneahelad

ENRD-töögrupp: Heade ideede oma töö jaoks kaasavõtmine

Meetodeid:

- Poliitikadebatid
- *Imagination and inspiration*, fotovõistlus, püüda olla oma töös ja vabal ajal rohkem loov ja tegeleda kunstiga, seminarid põnevates kohtades
- Kaasata võrgustikutöösse rohkem kunstnikke
- Kuidas tuua inimesed tagasi piirkonda – leida neile eneseteostuseks võimalused
- Ettekannete asemel kasutada põnevamaid eneseväljendusviise
- Noorte kaasamine
- Keskkonnaprojektidele kollektiivne lähenemine (head näited Hollandist)

Paul Soto, kokkuvõtteks:

- 1- saime terve hulga häid ideid meetodite jaoks, mis on ülekantavad
- 2- kohalik, riiklik ja Euroopa tasand – kunsti saab kasutada kõikidel tasanditel
- 3- väga suur roll on kunsti kasutamisel LAGidel kohalikul tasandil - > tegevusgruppide teadlikkuse suurendamine, et nad kunstnikke kaasaksid
- 4- EL tasandil – saaksime seda jätkata Edinburgi maaelu foorumil septembris
- 5- Riiklikul tasandil saame vahetada kogemusi meetodite osas ja neid kasutusele võtta

Raske on alustada ülalt alla lähenemisega. Hea oleks, kui LAGid tegelevad kohalikul tasandil ning maaeluvõrgustikud saavad tegutseda riiklikul tasandil.

Plenaar ja lõpusõnad koos professor Mathijs'iga ja looja Lucy Neal'iga

Idee Eestis toimuva NRNide töökohtumise jaoks: viia nad rabasse + drooniga filmida.

- Mida sellelt ürituselt kaasa võtta? Eelkõige teadmine, et nii palju on toimumas!
- Meie oleme energia
- Ärge kunagi kaotage oma entusiasmi.

Paul Soto lõpusõnad:

- Suurim lõhe, mida peame ületama on lõhe poliitikute ja elanike vahel.
- Kuidas teha lastega tööd, kuidas töötada inimestega erineval viisil – saime kuulda paljudest erinevatest meetoditest – peame seda infot jagama
- Lihtsam on alustada kunsti ja kultuuri teemaga altpoolt, mitte ülalt alla – siin on hea väljund LAGid ja kohalikud kunstnikud.

ÜRITUSED (nii töökohtumisel mainitud kui ka muud üritused)

- 17.mai ENRD temaatilise töörühma kolmas kohtumine '*Promoting the Transition to a Green Economy*'

- 26.05 ENRD seminar „Nutikad ja konkurentsivõimelised maapiirkonnad“ (Smart and competitive rural area), sh Eesti näide. Osaleb Reve. MMIK veebil: <http://www.maainfo.ee/index.php?id=4043&page=3394&>
- 27-29.mai Rootsi Maapäev Visby's <http://lbrd.helaserige.se/english/> (ENRD uudiskirjast, meie veebil <http://www.maainfo.ee/index.php?id=3970&page=3394&>)
- 31.mai EAFRD Macro-Regional Seminar (FI-Compass seminar ehk finantsinstrumendid) Madridis Hispaanias <http://www.eib.org/infocentre/events/all/financial-instruments-and-the-eafRD-spain.htm> (ENRD uudiskirjast)
- 1.juunil 2016 ENRD seminar (Workshop) - Meede 16 „Koostöö“ Brüsselis Belgias
- 2.juunil ENRD Innovation alltöörühma kokkusaamine Brüsselis Belgias
- 9-10.juuni Sustainable Foods Summit Amsterdams Hollandis (infokirjast) - <http://www.sustainablefoodssummit.com/europe/index.htm>
- 14.juuni – ENRD seminar „Leader/CLLD koostöö“ Brüsselis Belgias
- 16.juuni Maaeluvõrgustike juhtrühma 5.töökohtumine Brüsselis Belgias - <http://www.maainfo.ee/index.php?id=3942&page=3394&>
- Belgia – Valloonia: 23.juunil seminar „Sotsiaalne metsandus ja põllumajandus (*Social forestry and farming*)
- Prantsusmaa NRN: 29.juunil on Versailles prantsuse keeles (vbl tuleb ka tõlge) seminar „Rural areas in transition... „ – esimene suur üritus, kus kõik Prantsusmaa piirkondlikud RDPd on kaasatud.
- 1.juulil ENRD seminar rohemajanduse teemal
- 5.-6.septembril toimub Cork 2.0 konverents Iirimaa – *European Conference on Rural Development* (http://ec.europa.eu/agriculture/events/rural-development-2016_en.htm).
- Šotimaa NRN: oktoobri alguses Šotimaa Maapäev (Rural Parliament)
- Kreeka NRN: septembri lõpus esimene NRN kohtumine, teine päev on innovatsiooni teemal.
- 27.-29.09 LINC Ungari Dabas'is – registreerimine on avatud
- 4.-5.okt EIP-tg koosolek Budapestis, sihtrühm NRNid, kuni 25.maini oodatakse Budapesti ürituse kohta ideid.
- Iirimaa NRN: 14.okt konverents
- 19-20 October 2016 the 9th Baltic Sea Tourism Forum (BSTF) in Pärnu / Estonia
- 8.-9.novembril Slovakkias toimub 6.maaeluvõrgustike töökohtumine